

Helse Sør-Øst RHF
Postboks 404
2303 Hamar

Telefon: 02411
Telefaks: 62 58 55 01
postmottak@helse-sorost.no
Org.nr. 991 324 968

Justis- og politidepartementet
Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep

0030 Oslo

JUSTISDEPARTEMENTET	
23 JUN 2008	
SAKSNR.:	200801226
AVD/KONT/BEH:	PIA/PIA/IBF
DOK.NR. 95	ARKIVKODE 431.0

Vår referanse:
08/00880-4/008

Deres referanse:
200801226- /IBF

Dato:
11.06.2008

Saksbehandler:
Inger Marie Toftthagen,

Høringsbrev - NOU 2008:4 "Fra ord til handling - Bekjempelse av voldtekt krever handling"

Helse Sør-Øst RHF viser til Justisdepartementets oversendelse den 14. mars i år angående høring – NOU 2008:4 "Fra ord til handling – Bekjempelse av voldtekt krever handling".

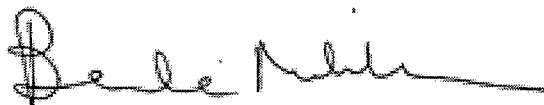
Helse Sør-Øst RHF har forelagt høringsutkastet for sine helseforetak samt for egen fagavdeling. Aker universitetssykehus HF har gitt en utfyllende uttalelse som følger som vedlegg. De øvrige helseforetakene har ikke hatt kommentarer til utredningen.

Uttalelsen fra Aker universitetssykehus HF, Regionalt ressurscenter for vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVST-Øst) støtter i det vesentlige de forslag som fremsettes i høringsutkastet. Når det imidlertid gjelder forebyggende tiltak foreslås det at også foreldre/voksne omfattes av tiltakene i skolen og ikke bare skoleelever. Det påpekes videre viktigheten av at forebyggende tiltak tas inn i Introduksjonsprogrammet for flyktninger. Helse Sør-Øst RHF er enig i disse merknadene.

Helse Sør-Øst RHF vil videre bemerke viktigheten av at hjelpetiltakene overfor voldtektsofferne utføres av personell med særskilt kunnskap og kompetanse på de traumatiske opplevelsene denne gruppen kan ha vært utsatt for.

Helse Sør-Øst RHF tilrår etter dette at det arbeides videre med utredningens anbefalinger.

Med vennlig hilsen
Helse Sør-Øst RHF

Bente Mikkelsen
adm. direktør

Ann-Margrethe Langbakk
juridisk direktør

Helse Sør-Øst

Dato: 02.06.2008

Deres ref:
I.M. Tofthagen
Jur.rådgiver Helse Sør-Øst

Vår ref (saksnr):
(Oppgis ved all henvendelse)

Saksbeh: T. Skjelbostad Arkivkode:

NOU 2008:4 "Fra ord til handling – bekjempelse av voldtekt krever handling"

RVTS – øst er enig i fokus på voldtekt gjennom en egen NOU, da det er som utvalget skriver i sin innledning; "Voldtekt er en av de mest traumatiserende krenkelser et menneske kan utsettes for, og fører ofte til omfattende helseskader".

RVTS - øst er opprettet for å gi kunnskap og kompetanse til hjelpeapparatet om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. Her inngår også voldtekt som et kompetanseområde. RVTS-øst arbeider for tiden med veiledning på Oslo kommunale legevakt – overgrepsmottaket for å bidra til et internt opplæringsprogram for ansatte.

Voldtekt er seksualisert vold, og vil ofte kunne knyttes til volden som skjer i en nær relasjon. Her kommer etter vår mening også vold/overgrep mot barn. Utvalget påpeker at de legger i sitt mandat en avgrensning i handlinger som rammes av straffelovens paragraf 192 og da vil blant annet vold og overgrep mot barn falle utenfor. Mange av tiltakene som utvalget kommer med vil være gode tiltak for å hjelpe ofre for vold og overgrep hvor også voldtekt vil inngå som en del av dette store og alvorlige samfunnsproblemet. Denne utredningen sammen med NOU 2003:31, gir forslag til ulike tiltak for å se om samfunnet kan gi dem som blir utsatt for vold og overgrep et bedre helsetilbud og bedre rettsikkerhet, samt hvordan man kan forebygge vold og overgrep.

Utvalget påpeker også at alle sektorer har et forbedringspotensiale i møtet med dem som har blitt utsatt for voldtekt. De viser til at hjelpeapparatet, samt politi- og rettsapparatet, ikke har nok kunnskap og kompetanse om hva offeret kan få av helseskader og hvilke normale reaksjoner en kan ha etter en traumatiserende krenkelse. Erfaring og forskning viser dessverre at kunnskap og kompetanse om vold og overgrep, herunder voldtekt, er mangelfull.

Rettsapparatets behandling

RVTS – øst er enig at anmeldelser av voldtekt skal få en god profesjonell behandling, slik som alle andre anmeldte saker. Dette skulle egentlig være en unødvendig presisering, men det har vist seg at straffesaker som voldtekt, og andre saker hvor det er begått vold og overgrep både mot voksne og barn, ikke får samme prioritet som mer "klassiske" straffesaker, som for eksempel ran.

Aker universitetssykehus HF

Det å opprette en spesialenhet vil antakelig kunne bidra til at anmeldelsene gis en god behandling av etterforskere med kunnskap og kompetanse på området. Dette vil i tillegg kunne gi en høyere status på arbeidet innen politiet. RVTS – øst anbefaler videre at spesialenheten også kan fungere som en spesialenhet for vold og overgrep i nære relasjoner både mot voksne og barn.

Det er i dag ansatt en familievoldskoordinator i hel stilling i hvert politidistrikt, enkelte politidistrikt har ansatt egne familievoldsetterforskere og noen har i dag en SO – koordinator. Utvalget foreslår at det opprettes en egen SO - koordinator i alle politidistrikt og i større politidistrikt egne SO - team. RVTS-øst er for så vidt enig i dette, men tror at teamene ville styrkes ytterligere ved å legge inn familievoldskoordinatorene/etterforskere i nevnte team. Vi tenker her spesielt på vold og overgrep mot barn, som ofte skjer i en nær relasjon.

Når det gjelder kompetanseheving i rettsapparatet er RVTS – øst enig med utvalget når de uttaler at dette er noe som også må gis til aktørene i voldtektssaker. Det er dessverre ennå slik at ofrene føler at de ikke blir trodd, og at de opplever at de får ansvaret for at overgrep har skjedd. Dette ser vi også gjelder i saker hvor en har anmeldt vold i nære relasjoner. Det trengs kompetanse om hvordan avhøre barn og voksne, kunnskap om reaksjoner etter voldtekt, samt kjennskap til sårbarhetsfaktorer som for eksempel kjønn, rus og tidligere opplevde krenkelser.

Når det gjelder avhør av barn så har Politihøgskolen et etterutdanningskurs. Det vil også være behov for kompetanse for avhør av voksne og voksne med annen etnisk opprinnelse enn norsk. Det har vist seg at interkulturell kommunikasjonskompetanse er nødvendig for å kunne få til et avhør som på best mulig måte får med seg den krenkedes historie.

Forebyggende tiltak

Utvalget har foreslått forebyggende tiltak i grunn – og videregående skole som en arena for å få ned antall voldtekter i Norge. RVTS – øst er enig i at forebygging er viktig, men holdninger skapes ikke kun gjennom opplysning og informasjon for skoleelever. Vi foreslår at det også blir et fokus på voksne/foreldre i ovennevnte sammenheng, og ikke utelukkende voksne/foreldre som kommer som flyktninger til Norge og som skal gå i Introduksjonsprogrammet.

RVTS-øst er enig at Introduksjonsprogrammet for flyktninger vil være et forebyggende tiltak da voldtekt, vold mot kvinner og barn herunder kjønnslemlestelse og tvangsekteskap ikke er forenlig med norsk lov. Spesielt viktig er dette da en ser at antall overgripere med annen landbakgrunn enn norsk er stigende i anmeldte voldtektssaker. Oppslag i pressen for kort tid siden, hvor en barnegjeng omringet og kledde av tre kvinner, vil etter vår mening vise at foreldre er en viktig gruppe å få i dialog når det gjelder holdninger til vold, voldtekt og seksuelle overgrep.

Gjennom rapporter fra bl.a. NKVTS er det fremkommet at tematikken voldtekt, men også vold og overgrep i nære relasjoner, ikke er en del av grunnutdanningen på høyskoler og universitet. Det vil si at profesjonsutdanninger som blant annet psykologer, sosionomer og barnevernspedagoger ikke får opplæring i å møte ofre for vold og overgrep, hvilke reaksjoner en kan få etter å ha bli blitt utsatt for vold og overgrep, og heller ikke om hvilke psykiske skader dette kan ha på lang sikt hvis en ikke får bearbeidet hendelsen(ene).

Aker universitetssykehus HF

RVTS-øst støtter utvalget i at her må det skje endringer. For mange som har blitt utsatt for voldtekt/vold/overgrep blir møtet med det offentlige hjelpeapparat en negativ opplevelse og for mange virker dette som en ny krenkelse.

Hjelpetiltak

Utvalget forslår at RKK – Rådgivningskontorene for kriminalitetsofre skal gå inn som en støttefunksjon for voldtektsofre. Det at det offentlige tar et ansvar for de som blir utsatt for voldtekt er meget positivt, men RVTS – øst stiller seg noe spørrende til at RKK skal få en fremtredende rolle i kontakten med ofrene. Spesielt tenker vi her på at utvalget har sett på at alle sektorer har et stort forbedringspotensiale i å ha kunnskap og kompetanse på området og å ha gode tiltak for offeret. Dette er sektorer som i utgangspunktet skal kunne møte ofre for voldtekt som overgrepsmottak, barnevernstjenesten og politiet. Vi vil derfor tro at RKK i dag har ansatte som må igjennom omfattende opplæring for å kunne gå inn som en del av hjelpeapparatet for voldtatte. RVTS – øst tenker at Overgrepsmottakene må spille en sentral rolle i å støtte ofrene – RKK vil da være en av flere samarbeidspartnere.

RVTS- øst oppfatter det som meget positivt at utvalget gir ofrene kostnadsfri oppfølging av psykolog/psykiater i ett år fra behandlingstidspunkt. Dette er viktig da en vet at behovet for en del ofre for behandling ikke vil oppleves som et behov før etter en viss tid. Vi håper at utvalget vil få gjennomslag for dette tiltaket da dette kan bli høye kostnader for enkelte, spesielt for de som må til privat praktiserende psykolog/psykiater. RVTS-øst anbefaler at tiltaket med inntil 1 års behandling økes for de som har alvorlige psykiske skader. Det kan ta mer enn ett år å behandle ofre for eksempel en PTSD diagnose.

Utvalget ønsker å ha et prøveprosjekt hvor en ansetter en psykolog med traumebehandlingsbakgrunn på et overgrepsmottak. Dette støtter RVTS-øst som et meget godt forslag, både for å gi andre ansatte denne kompetansen og fordi dette kan føre til mindre behov for psykiatritjenester på lengre sikt.

Tilrettelagt samtale

Utvalget presiserer at en tilrettelagt samtale mellom offer og gjerningsperson aldri kan erstatte rettslig behandling. Dette er et viktig prinsipp med tanke på at offeret ikke skal påta seg ansvaret for den krenkende hendelsen. Det er allikevel slik at enkelte som har blitt utsatt for voldtekt ønsker å møte gjerningspersonen. Ønsker begge dette kan det være positivt for begge parter. RVTS-øst er enig med utvalget i at samtalen ikke skal finne sted innenfor konfliktrådet, men innenfor overgrepsmottakene.

Øvrige merknader

RVTS – øst mener at Overgrepsmottakene må være en sentral del av hjelpeapparatet for ofre for voldtekt både innenfor rettsmedisinen, men også gjennom å ha en sentral rolle i støttefunksjon og oppfølging av dem som har blitt utsatt for voldtekt. Det trengs en styrking av bemanningen både av leger, sosionomer og psykologer for å ivareta denne oppgaven på en best mulig måte.

Aker universitetssykehus HF

Dette er viktig både for å få kompetanse, men også for å vedlikeholde og utvikle kunnskapen slik at en ikke sprer ansvaret for et godt tilbud på ulike aktører. Det er viktig at det offentlige utvikler og opprettholder et godt tilbud til alle som er har blitt utsatt for vold/overgrep på et lavterskelnivå.

Vennlig hilsen

Ellen Hagemo /s/
Klinikksjef
Klinikk for Psykisk Helse

Toril Araldsen /s/
Senterleder RVTS Øst